

**Міжнародний гуманітарний університет
Факультет мистецтва і дизайну
Кафедра кіно і телебачення**

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Культура екранного мовлення**

**Галузь знань
Спеціальність
Назва освітньої програми
Рівень вищої освіти**

02 «Культура і мистецтво»
021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво»
Аудіовізуальне мистецтво та виробництво
перший (бакалаврський) рівень

Розробники і викладачі	Контактний тел.	E-mail
Старший викладач кафедри кіно та телебачення Прокопенко Наталія Юріївна	098-40-65-441	natasha.prokopenko@gmail.com

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Лекційно-практичний курс **«Культура екранного мовлення»** передбачає глибоке вивчення та осмислення процесу мовленнєвої діяльності кіно-теле-режисера, диктора та ведучого телепрограм та його вираження у високій культурі професійного мовлення. Курс **«Культура екранного мовлення»** не тільки забезпечує ознайомлення з теоретичними основами культури мовлення, а й дає змогу закріпити професійні знання та вміння у професійній діяльності.

Вивчення курсу передбачає знання та розуміння зміста і структури курсу «Культура екранного мовлення», його зв'язок з іншими навчальними дисциплінами, поняття літературної мови, мовної норми та критеріїв якості усного професійного мовлення, основні норми усного професійного мовлення, мовленнєвий та спілкувальний етикет, різновиди спілкування і стилі комунікативної поведінки. Розуміння понять культури мовлення професійного комунікатора та її складників, техніка усного мовлення: дихання, голосоведіння, дикція та орфоепія складають мовленнєвий розвиток людини. Знайомство з особливостями професійного екранного мовлення, типами та жанрами мовленнєвої професійної діяльності, основними проблемами культури мови в ЗМІ складає уявлення про майбутню професію в контексті екранного мовлення.

Метою культури екранного мовлення як навчальної дисципліни є формування для професійної мовленнєвої діяльності кіно-теле-режисера, диктора та ведучого телепрограм індивідуальної техніки мови в системі норм та практичних навичок правильного дихання, голосу, дикції та нормативної артикуляції звуків української мови, правил логіки мови; застосування правил орфоепії (вимови, наголосу, інтонації та милозвучності); вміння підготувати та здійснити публічний виступ; а також знайомство студентів із теоретичними засадами культури мови у сфері українського екранного мовлення, розкриття потенційних можливостей майбутніх спеціалістів.

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни формуються наступні компетентності та програмні результати навчання:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми в сфері аудіовізуального мистецтва та виробництва, або у процесі навчання, що передбачає застосування методів теорії та історії аудіовізуального мистецтва і виробництва, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК4. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК8. Здатність працювати у різноманітних творчих колективах.

ЗК13. Навички виконання завдання згідно класифікатора професій аудіовізуальної сфери.

ЗК14. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

Спеціальні (фахові) компетентності:

ФК1. Високий рівень виконавської майстерності.

ФК7. Здатність інтерпретувати художній образ аудіовізуальними засобами.

ФК10. Здатність здійснювати редакторсько-сценарну, режисерську, операторську, звукову, телеведучу діяльність в сфері аудіовізуального мистецтва та виробництва.

ФК11. Здатність використовувати засоби масової інформації для просвітництва, популяризації та пропаганди досягнень аудіовізуальної культури.

ФК13. Здатність здійснювати та підтримувати зв'язок із засобами масової інформації з метою просвітництва, популяризації та пропаганди досягнень аудіовізуального мистецтва, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету.

ФК16. Здатність транслювати надану інформацію (сценарій ведучого, дикторський текст, тощо) та імпровізувати під час ведення заходів різних форматів.

Програмні результати вивчення:

ПРН1. Володіти методами та прийомами редакторсько-сценарної, режисерської, операторської, звукорежисерської, телеведучої творчо-виробничої діяльності при створенні (виробництві) аудіовізуальних творів.

ПРН11. Знати, розуміти і використовувати у професійній діяльності концептуально-видові та стилістичні стандарти телевізійного ефіру, вимоги до особливості роботи у прямому ефірі, підготовки телевізійних програм різних жанрів.

ПРН13. Виявляти високий рівень мовленнєвої культури, артистизм.

ПРН16. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземною мовами усно та письмово.

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Знання:

1. Основні поняття та їх визначення з курсу, зміст предмету «Культура екранного мовлення» та його структуру, особливості екранного мовлення, види та жанри професійного екранного мовлення, професійні завдання.
2. Особливості норм літературної мови, поняття мовної норми та мовної характеристики, критерії якості професійного мовлення, шляхи підвищення особистої культури мовлення, професійного усного спілкування.
3. Правила дикції, артикуляції та орфоєпії (вимови звуків та звукосполучень, наголосів, інтонації та милозвучності) в українському мовленні.
4. Український мовленнєвий етикет, основні форми вираження усного ділового мовлення.

Уміння:

5. Розвивати особисті навички правильного мовлення
6. Підготувати та здійснити самопрезентацію, публічний виступ на тему, інтерв'ю в ефірному просторі.
7. Дотримуватися норм літературної мови в умовах професійного спілкування

Навички:

7. Правильного використання дикційних та орфоєпічних вимог до професійного мовлення.

3. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ

Загалом		Вид заняття (денне відділення / заочне відділення)			Ознаки курсу		
ЄКТС	годин	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Курс, (рік навчання)	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
13	390	112	70	208	1,2	1,2,3,4	Обов'язкова

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		лекц.	Прак	сам. роб.		лекц.	прак	сам. роб.
Семестр 1								
Змістовий модуль 1 «Поняття культура мовлення»								
Тема 1.Вступ до предмета: мета, завдання и структура курсу	4	2	-	2				
Тема 2.Основні поняття курсу культури мовлення	4	2	-	2				

Тема 3.Культура мовлення у діяльності професійних комунікаторів	4	2	-	2				
Тема 4.Особливості екранного мовлення.	4	2	-	2				
Тема 5.Формування звукової культури мовлення ораторів	4	2	-	2				
Усього годин за змістовим модулем 1	20	10		10				
Змістовий модуль 2. Техніка усного мовлення.								
Тема 6. Складники техніки мовлення	8	2	2	4				
Тема 7. Поняття дихання	10	2	4	4				
Тема 8. Голосоведіння	10	2	4	4				
Тема 9. Артикуляція	22	6	6	10				
Тема 10. Дикція.	20	4	6	10				
Тема 11. Індивідуальні мовленнєві особливості та робота над ними.	18	2	6	10				
Усього годин за змістовим модулем 2	88	18	28	42				
Усього годин	108	28	28	52				
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ – ЗАЛІК								
Семестр 2								
Змістовий модуль 3. Літературна мова								
Тема 12. Основні ознаки літературної мови	6	2	-	4				
Тема 13. Основні норми усного професійного мовлення	6	2	-	4				
Тема 14.Лексичні мовні норми усного професійного мовлення	8	2	-	6				
Тема 15. Стилї сучасної української літературної мови	10	2	2	6				
Усього годин за змістовим модулем 3	30	8	2	20				
Змістовий модуль 4. Орфоепія								
Тема 16. Орфоепія. Правила вимови звуків та звукосполучень.	10	2	2	6				
Тема 17. Наголос. Різновиди наголосу. Правила.	12	4	2	6				
Тема 18. Логічний аналіз тексту..	18	4	4	10				
Тема 19.Інтонація. Функції мелодії, паузи та темпу	8	2	2	4				
Тема 20. Правила милозвучності української мови.	12	6	2	4				
Тема 21. Словники – джерело інформації	4	2	-	2				
Усього годин за змістовим модулем 4	64	20	14	52				
Усього годин	94	28	14	52				
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ – ЕКЗАМЕН								
Семестр 3								
Змістовий модуль 5. Усне професійне мовлення								
Тема 22. Види і жанри усного професійного монологічного мовлення	16	6	-	10				
Тема 23. Український мовленнєвий етикет.	18	8	-	10				
Тема 24. Публічний виступ: самопрезентація, доповідь на тему	46	10	14	22				

Тема 25. Діалогічне мовлення. Інтерв'ю.	14	4	-	10				
Усього годин за змістовим модулем 5	94	28	14	52				
Усього годин	94	28	14	52				
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ – ЗАЛІК								
Семестр 4								
Змістовий модуль 6. Професійні завдання диктора та ведучого телепрограм								
Тема 26. Специфіка ефірного мовлення.	8	4	-	14				
Тема 27. Особливості роботи диктора та ведучого телепрограм	18	4	-	10				
Тема 28. Інформаційні та аналітичні програми	18	10	14	10				
Тема 29. Ток-шоу та розважальні програми.	16	10	-	18				
Усього годин за змістовим модулем 6	94	28	14	52				
Усього годин	94	28	14	52				
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ – ЕКЗАМЕН								

5. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ / ОБЛАДНАННЯ

Студенти отримують теми та питання курсу, основну і додаткову літературу, рекомендації, завдання та оцінки за їх виконання як традиційним шляхом, так і з використанням університетської платформи он-лайн навчання на базі Moodle. Окрім того, практичні навички у пошуку та аналізу інформації за курсом, з оформлення індивідуальних завдань, тощо, студенти отримують, користуючись університетськими комп'ютерними класами та бібліотекою.

6. ПИТАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 6. Складники техніки мовлення 1.Компоненти техніки мовлення. Поняття формування звукової культури мовлення. 2.Поняття дихання. Голосоведіння. Артикуляція як передумова правильного звукоутворення. Дикція в усному мовленні та методика оволодіння нею. Орфоепічна правильність мовлення. 3.Індивідуальні мовленнєві особливості та робота над ними. 4.Характеристика органів мовлення. 5. Розігрівуючий масаж м'язів зовнішньої та внутрішньої артикуляції, м'язів обличчя, розігрів гортані.	4	

	6. Гекзаметр. 7. Вправи та правила проведення, техніка безпеки.		
2	Тема 7. Поняття дихання Фізіологічне та фонаційне дихання. Умови правильного дихання. Типи дихання: ключичне, грудне, діафрагмове, змішано-діафрагмове. Фонаційне дихання. Правильність положення тіла під час дихання, зняття зайвого напруження тіла, органічна постанова голови, плечей, спини. Опора дихання. Вправи. Носове дихання. Вправи на розвиток та здобуття правильного дихання під час професійної мовленнєвої діяльності. Типи видихів: фіксований видих та довгий видих. Короткий вдих і тривалий видих. Добір. Вправи. Формування опори дихання. Професійні властивості та гігієнічні вимоги до фонаційного дихання.	4	
3	Тема 8. Голосоведіння 1. Голос людини, його природа та різновиди. Голос як інструмент якісного мовлення. Природні властивості мовного голосу: висота, сила, тембр, діапазон. 2. Професійні властивості та гігієнічні вимоги до мовленнєвого голосу. Техніка безпеки під час роботи над голосом, під час нервової перенапруги, голосового перевантаження, перенапруження, захворювання гортані. 3. Порушення діяльності голосових зв'язок. Мутаційний період. Гігієна голосу. 4. Зони резонування: грудна клітина, зуби, носова порожнина, гайморові пазухи, лоб, тім'я. Резонування голосу та голосові регістри. «Закритий» звук з сонорними М, Н, Л, Р. «Відкритий» звук. Народження звука.	4	
4	Тема 9. Артикуляція 1. Поняття артикуляції. Артикуляція голосних звуків. Артикуляція приголосних звуків. 2. Артикуляційна гімнастика для губ, язика, нижньої щелепи. 3. Правила положення м'язів зовнішньої та внутрішньої артикуляції при вимові голосних та приголосних звуків. 4. Індивідуальні мовленнєві особливості та робота над ними. Тестування вимови голосних та приголосних звуків. Рекомендації до корекцій нефізіологічних вадив.	6	
5	Тема 10. Дикція	6	

	1.Робота над дикцією. Постановка корпусу. Розігрів м'язів зовнішньої та внутрішньої артикуляції, розігрів гортані. 2.Читання гекзаметру. 3.Дикційні таблиці звукосполучень. 4.Дикційні вправи на основі скоромовок та чистомовок. Дикційна чіткість вимови звуків та звукосполучень. 5.Дикційніправи, читання по тренувальним таблицям. 6.Складні скоромовки, складові скоромовки, читання на швидкість.		
6	Тема 11. Індивідуальні мовленнєві особливості та робота над ними. 1.Індивідуальне тестування вимови голосних та приголосних звуків. 2.Рекомендації до корекцій нефізіологічних вадів.	4	
7	Тема 15. Стилї сучасної української літературної мови 1.Мовний стиль. Основні параметри функціональних стилів. 2.Загальні ознаки наукового стилю та його функціональних підстилей. 3. Жанри наукового стилю: монографія, рецензія, наукова стаття, наукова доповідь, курсова, дипломна, магістерська робота, реферат, тези. 4.Загальні ознаки офіційно-ділового стилю. 5.Функціональні підстилі: законодавчий, дипломатичний, адміністративно-канцелярський. 6.Твори (жанри) офіційно-ділового стилю. Зразки.	2	
8	Тема 16 Орфоепія. Правила вимови звуків та звукосполучень української мови 1.Поняття «орфоепія». Вимова. Правила вимови. Наголос. Інтенація. Милозвучність. 2.Норми орфоепії української літературної мови. Відмінність усної та письмової мови. 3. Вимова голосних звуків. Вимова приголосних звуків. Африкати. Вимова подовжених звуків. Вимова деяких груп приголосних, що зазнали асиміляційних змін та спрощень. 4.Норми літературного наголосу. 5.Милозвучність української мови	2	
9	Тема 17. Наголос. Різновиди наголосу в українській мові. 1.Норми літературного наголосу, причини його порушення. 2.Правила наголосу. Робота зі словником. 3.Типові відхилення від акцентуаційних норм у професійному мовленні.	2	

10	Тема 18. Логічний аналіз тексту 1. Сміслові шматки і мовні такти. 2. Паузи логічні і психологічні. Наголоси логічні і психологічні. Закони логічного наголосу. 3. Голосові фігури розділових знаків. 4. Логічна перспектива тексту. 5. Паузи і темп мовлення як технічні показники виразного мовлення і виразного читання. 6. Правила читання логічних пауз та розділових знаків. 7. Читання тексту художнього твору. Створення партитури тексту.	4	
11.	Тема 19. Інтонія як важливий елемент культури мовлення. 1. Поняття інтонації. 2. Функція мелодії, паузи, наголосу та темпу. 3. Розділові знаки та інтонація. Партитура тексту. Вправи.	2	
12	Тема 20. Правила милозвучності української мови. 1. Голосні звуки: голосівки, самозвуки. Придих. Роззів. 2. Чергування у—в, і—й. Зникнення або з'явлення голосних з початку слова. 3. Зникнення або з'явлення голосних у кінці слова.	2	
13	Тема 24. Публічний виступ: презентація, доповідь на тему 1. Публічний виступ. 2. Етапи підготовки до публічного виступу. 3. Докомунікативний етап: визнання теми і мети виступу, оцінка аудиторії й обстановки, добір матеріалу, складання плану, основні правила складання плану, складання тез до виступу, створення тексту. 4. Структура виступу. 5. Прийоми ефективного початку виступу: яскравий епізод, цікавий факт, афоризм, цитата, питання до аудиторії. 6. Виклад – висвітлення основних положень доповіді (промови, повідомлення). 7. Типи закінчення виступу: резюме головних питань, заклик до дії, поетичне закінчення, цитування. 8. Самостійна підготовка самопрезентації (виступу), доповіді. 9. Комунікативний етап: проголошення промови, відповіді на запитання, ведення полеміки. 10. Публічний виступ перед аудиторією, відповіді на запитання, ведення полеміки.	14	

	11.Посткомунікативний етап: аналіз промови.		
14	Тема 28. Інформаційні та аналітичні програми 1. Професійні вимоги до диктора місцевих, регіональних та урядових новин. 2.Військові новини. Спікери. Читання військових новин. 3.Особливості ведіння аналітичних тематичних новин (бізнес, технології та ін.) 4.Особливості читання міжнародних новин.	14	
	Всього	70	

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

До самостійної роботи студентів щодо вивчення дисципліни «Культура екранного мовлення» включаються:

1. Знайомство з навчальною літературою відповідно зазначених у програмі тем.
2. Опрацювання завдань і вправ для набуття навичок правильного фонаційного дихання, правильного становища артикуляційних м'язів при вимові звуків та звукосполучень української мови, для набуття чіткої дикції.
3. Підготовка до практичних занять.
4. Вивчення правил зазначених у програмі тем.
5. Підготовка та виконання завдань для публічного виступу.
6. Підготовка до підсумкового контролю.

Тематика та питання до самостійної підготовки та індивідуальних завдань

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Вступ до предмета: мета, завдання и структура курсу. 1.Зміст програми культура екранного мовлення. Мова і мовлення, функції, форми існування. 2.Поняття про літературну мову. 3.Форми літературного мовлення. 4.Аспекти чистоти мовлення. 5.Особливості усного професійного мовлення.	2	-

2	Тема 2. Основні поняття курсу культури мовлення 1.Культура мовлення як рівень володіння нормами літературної мови. 2.Висока і низька культура мовлення. Виховання культури мовлення. 3.Мова і мовлення. Мова як універсальний засіб спілкування. 4.Культура спілкування і культура мовлення.	2	
3.	Тема 3. Культура мовлення у діяльності професійних комунікаторів 1.Основні норми усного професійного мовлення. 2.Мовний, мовленнєвий та спілкувальний етикет. 3.Різновиди спілкування і стилі комунікативної поведінки.	2	
4.	Тема 4. Особливості екранного мовлення. 1.Професійна мовно комунікативна компетенція. 2.Мовна агресія як антипод культури. 3.Мовленнєва культура в контексті мовної політики держави. 4.Проблеми культури ефірного мовлення. Білінгвізм.	2	
5	Тема 5. Формування звукової культури мовлення ораторів 1.Складники техніки усного мовлення. Дихання. Голос. Дикція. Орфоепія. 2.Характеристика органів мовлення. 3.Розігрівуючий масаж м'язів зовнішньої та внутрішньої артикуляції, м'язів обличчя, розігрів гортані. 4.Вправи та правила проведення, техніка безпеки.	2	
6	Тема 6. Складники техніки мовлення 1.Компоненти техніки мовлення: дихання, голосоведіння, артикуляція, дикція в та методика оволодіння нею. 3.Індивідуальні мовленнєві особливості4. та робота над ними. 4.Характеристика органів мовлення. 5. Розігрівуючий масаж м'язів зовнішньої та внутрішньої артикуляції, м'язів обличчя, розігрів гортані. 6.Гекзаметр. 7.Вправи та правила проведення, техніка безпеки.	4	
7	Тема 7. Поняття дихання 1.Фізіологічне та фонаційне дихання. Умови правильного дихання. 2.Типи дихання:	4	

	ключичне, грудне, діафрагмове, змішано-діафрагмове. Фонаційне дихання. 3.Правильність положення тіла під час дихання, зняття зайвого напруження тіла, органічна постанова голови, плечей, спини. Опора дихання. Вправи. Носове дихання. Вправи на розвиток та здобуття правильного дихання під час професійної мовленнєвої діяльності. 4.Типи видихів: фіксований видих та довгий видих. Короткий вдих і тривалий видих. Добір. Вправи. Формування опори дихання. Вправи.		
8	Тема 8. Голосоведіння 1.Голос людини, його природа та різновиди. Природні властивості мовного голосу. 2.Техніка безпеки під час роботи над голосом, під час нервової перенапруги, голосового перевантаження. перенапруження, захворювання гортані. 3.Порушення діяльності голосових зв'язок. Мутаційний період. Гігієна голосу. 4.Зони резонування: грудна клітина, зуби, носова порожнина, гайморові пазухи, лоб, тім'я. 5.Резонування голосу та голосові регістри. Вправи.	4	
9	Тема 9. Артикуляція 1.Артикуляція голосних звуків. Артикуляція приголосних звуків. Вправи. 2.Артикуляційна гімнастика для губ, язика, нижньої щелепи. 3.Правила положення м'язів зовнішньої та внутрішньої артикуляції при вимові голосних та приголосних звуків. . 4. Індивідуальні мовленнєві особливості та робота над ними. Вправи.	10	
10	Тема 10. Дикція 1.Робота над дикцією. Постановка корпусу. Розігрів м'язів зовнішньої та внутрішньої артикуляції, розігрів гортані. Вправи. 2.Читання гекзаметру. 4.Дикційні вправи на основі скоромовок та чистомовок. 5.Дикційні права, читання по тренувальним таблицям.	10	
11	Тема 11. Індивідуальні мовленнєві особливості та робота над ними. 1.Індивідуальне тестування вимови голосних та приголосних звуків. 2.Рекомендації до корекцій нефізіологічних вадів.	10	
12	Тема 12. Основні ознаки літературної мови	4	

	1.Ознаки літературної мови 2.Унормованість літературної мови. Мовна норма. 3.Види літературних мовних норм. Орфоепічні, акцентуаційні, орфографічні, пунктуаційні, лексичні, словотвірні, граматичні, стилістичні норми та їх характеристика. 4.Стандартність як ознак літературної мови. Наддіалектичність, поліфункціональність та стилістична диференціація. 5.Функціональні стилі – офіційно-діловий, науковий, публіцистичний, художній, розмовний. Приклади		
13	Тема 13. Основні норми усного професійного мовлення 1.Загальні вимоги, які визначають рівень культури усного ділового мовлення. 2.Ясність, недвозначність у формулюванні думки. 3.Логічність, смислова точність, небагатослівність мовлення. 4.Відповідність між мовними засобами та обставинами мовлення. 5.Співмірність мовних засобів та стилю викладу. 6.Різноманітність мовних засобів (багатство лексики в активному словниковому запасі мовця). 7.Самобутність, нешаблонність в оцінках, порівняннях, зіставленнях, у побудові висловлювань. 8.Виразність дикції, відповідність інтонації мовленнєвій ситуації.	4	
14.	Тема 14. Лексичні мовні норми професійного спілкування 1.Поняття лексики. Корінна і запозичена лексика. 2.Загальноживана лексика та лексика обмеженого вживання. 3.Професійна лексика.	6	
15.	Тема 15. Стилї сучасної української літературної мови 1.Мовний стиль. Основні параметри функціональних стилів. 2.Загальні ознаки наукового стилю та його функціональних підстилей. 3.Жанри наукового стилю: монографія, рецензія, наукова стаття, наукова доповідь, курсова, дипломна, магістерська робота, реферат, тези. 4.Загальні ознаки офіційно-ділового стилю. 5.Функціональні підстили: законодавчий, дипломатичний, адміністративно-канцелярський. 6.Твори (жанри) офіційно-ділового стилю. Зразки.	6	
16	Тема 16. Орфоепія. Правила вимови звуків та звукосполучень. 1.Правила вимови. Наголос. Інтонація. Милозвучність. 2.Норми орфоєпії української літературної мови. Відмінність усної та письмової мови.	6	

	3. Вимова голосних звуків. Вимова приголосних звуків. Африкати.		
17.	Тема 17. Наголос. Різновиди наголосу в українській мові. 1.Правила наголосу. Робота зі словником. 2.Типові відхилення від акцентуаційних норм у професійному мовленні.	6	
18	Тема 18. Логічний аналіз тексту. 1.Логічний аналіз тексту. Смыслові мовні такти. Паузи логічні і психологічні. 2.Наголоси логічні і психологічні. Закони логічного наголосу. 3.Логічна перспектива тексту. 4.Паузи і темп мовлення як технічні показники виразного мовлення і виразного читання. 5.Правила читання логічних пауз та розділових знаків. Читання тексту художнього твору. Створення партитури тексту.	10	
19	Тема 19. Інтонація як важливий елемент культури мовлення. 1.Поняття інтонації. 2.Функція мелодії, паузи, наголосу та темпу. 3.Розділові знаки та інтонація. Партитура тексту. Вправи.	4	
20	Тема 20 .Правила милозвучності української мови. 1.Голосні звуки: голосівки, самозвуки. Придих. Роззів. 2.Чергування у—в, і—й. Зникнення або з'явлення голосних з початку слова. 3.Зникнення або з'явлення голосних у кінці слова. 4.Приголосні звуки (шелестівки, співзвуки). Зникнення приголосних звуків	4	
21	Тема 21. Словники – джерело інформації 1.Лексикографія і словники. 2.Історичні словники. Класифікація словників. Словникові статті. Словник української мови. 3.Робота зі словниками	2	
22	Тема 22. «Види і жанри усного професійного мовлення» 1.Форми вираження усного ділового мовлення. 2.Діалог та монолог. Публічне монологічне мовлення. 3.Жанри усного публічного монологічного мовлення: доповідь, промова, виступ, повідомлення та їх характеристики.	10	
23	Тема 23. Український мовленнєвий етикет 1. Поняття етикету. Види етикету за ступенем ритуалізації поведінки.	10	

	2. Рівні етикету: вербальний (словесний) рівень (етикетні вислови привітання, прощання, подяки, вибачення тощо); паралінгвістичний рівень (темп мовлення, гучність, інтонація); кінетичний рівень (жести, міміка, пози); проксемічний рівень (стандартні дистанції спілкування, почесне місце для гостей тощо). 3. Види мовних виразів ввічливості українського мовленнєвого етикету: звертання, вітання, знайомство, запрошення, прохання, вибачення, згода, незгода, скарга, втішання, комплімент, несхвалення, побажання, вдячність, прощання та їх характеристики. 4. Самостійний вибір словесної формули запрошення, вибачення, незгоди, скарги, вдячності в конкретній ситуації спілкування та виступ перед аудиторією. 5. Тональності спілкування: висока, нейтральна, звичайна, фамільярна, вульгарна та чинники, що впливають на вибір словесної формули в конкретній ситуації спілкування.		
24	Тема 24. Публічний виступ: презентація, доповідь на тему 1. Публічний виступ. Етапи підготовки до публічного виступу, його структура. 2. Визнання теми і мети виступу, оцінка аудиторії й обстановки, добір матеріалу, складання плану, основні правила складання плану. 3. Складання тез до виступу. 4. Створення тексту. 5. Висвітлення основних положень доповіді (промови, повідомлення). 6. Самостійна підготовка самопрезентації (виступу), доповіді. 7. Підготовка до публічного виступу та відповіді на запитання, ведення полеміки. Репетиція.	22	
25	Тема 25. Діалогічне мовлення 1. Самостійна підготовка теми, питань, тез до інтерв'ю	10	
26	Тема 26. Специфіка ефірного мовлення. 1. Екранна мова як еталон сучасного усного мовлення. 2. Вербальний та невербальний аспект телепродукту. 3. Невербальна комунікація як поняття. Основні підсистеми невербального спілкування. 4. Просторова підсистема (міжособистісний простір). Погляд. 5. Оптико-кінестична підсистема: зовнішній вигляд співбесідника; міміка. 6. Паралінгвістична система: діапазон голосу, тональність, тембр. 7. Позалінгвістична система: темпоритм, паузи логічні і психологічні, наголоси логічні і психологічні. Позиція і дистанція. Візуальний контакт.	14	
27	Тема 27. Особливості роботи диктора та ведучого телепрограм	10	

	1.Професійні обов'язки. Підготовка до ефіру. 2.Особливості роботи в ефірі з «суфлером». Читання закадрового тексту та темпоритм відеозображення. 3.Професійна тривалість роботи та гігієна голосу.		
28	Тема 28. Інформаційні та аналітичні програми 1. Професійні вимоги до диктора місцевих, регіональних та урядових новин. 2.Військові новини. Спікери. Читання військових новин. 3.Особливості ведіння аналітичних тематичних новин (бізнес, технології та ін.) 4.Особливості читання міжнародних новин.	10	
29	Тема 29. Ток-шоу та розважальні програми 1.Політичне ток-шоу. Діалог та полілог. 2.Створення конфлікту та протистояння думок. 3.Особливості керування емоційною атмосферою в студії під час прямого ефіру 4.Мовленнєвий портрет ведучого телепрограм як елемент шоу.	18	
	Всього	208	

8. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Робоча програма навчальної дисципліни передбачає наступні види та методи контролю:

Види контролю	Складові оцінювання
поточний контроль , який здійснюється у ході: проведення практичних занять, виконання індивідуального завдання;	40%
підсумковий контроль , який здійснюється у ході проведення іспиту (заліку).	60%

Методи діагностики знань (контролю)	фронтальне опитування; реферати, усне повідомлення, індивідуальне опитування; робота у групах; розв'язання практичних завдань, іспит (залік)
--	--

Питання до іспиту

- Особливості усного професійного мовлення
- Поняття про літературну мову. Аспекти чистоти мовлення
- Культура мови та культура мовлення
- Ознаки літературної мови
- Унормованість літературної мови. Мовна норма.

6. Види літературних мовних норм
7. Складники техніки усного мовлення та їх характеристики
8. Техніка безпеки під час роботи над голосом, під час нервової перенапруги, голосового перенапруження
9. Основні норми усного професійного мовлення.
10. Мовленнєвий етикет.
11. Різновиди спілкування і стилі комунікативної поведінки.
12. Орфоепія, її складники.
13. Вимова голосних. Наведіть приклади.
14. Вимова йотованих голосних звуків в сильної і слабкої позиції. Наведіть приклади.
15. Правила вимови голосних звуків.
16. Вимова дзвінких звуків (Б, Д, ДЗ, З, ДЖ, Ж, Г, Ґ) в орфоепії української літературної мови
17. Вимова глухих приголосних звуків, зокрема (К, П, Т, Ф, Х)
18. Вимова свистячих приголосних звуків "З", "С", "Ц"
19. Вимова сонорних звуків (М, В, Н, Л, Р, Й) української мови
20. Вимова шиплячих звуків української літературної мови ("Ж", "ДЖ", "Ч", "Ш", "Щ")
21. Правила вимови сполучень в орфоепії української літературної мови (ЗДЦ, ХВ, -ТЬСЯ)
22. Наголос в українській мові. Подвійний наголос.
23. Правила наголосу: іменник.
24. Правила наголосу: прикметник, числівник
25. Інтонація - важливий елемент культури мовлення.
26. Інтонація: функція паузи
27. Інтонація: функція мелодії
28. Інтонація: функція наголосу
29. Правила читання розділових знаків
30. Основні типи діяльності диктора та ведучого телепрограм.
31. Завдання та обов'язки ведучого телепрограм
32. Завдання та обов'язки диктора телепрограм.
33. Характеристика сучасних інформаційних програм.
34. Сучасні особливості роботи диктора.
35. Характерні якості ведучого новин
36. Мова та стиль повідомлень як професійна риса ведучого новин
37. Жанрові особливості сучасних українських політичних ток-шоу
38. Характерні ознаки ток-шоу
39. Поняття лексики. Корінна і запозичена лексика.
40. Загальні ознаки наукового стилю та його функціональних підстилей.
41. Жанри наукового стилю
42. Загальні ознаки офіційно-ділового стилю та його функціональні підстилі.
43. Загальні ознаки наукового стилю та його функціональних підстилей.

44. Форми вираження усного ділового мовлення.
45. Діалог та монолог. Публічне монологічне мовлення.
46. Жанри усного публічного монологічного мовлення: доповідь, промова, виступ, повідомлення та їх характеристики.
47. Функціональні підстилі офіційно-ділового мовного стилю.
48. Публічний виступ. Етапи підготовки до публічного виступу.
49. Завдання докомунікативного етапу публічного виступу.
50. Структура публічного виступу.
51. Завдання та прийоми ефективного початку виступу.
52. Виклад – висвітлення основних положень доповіді (промови, повідомлення).
53. Завдання і типи закінчення публічного виступу.
54. Комунікативний етап: проголошення промови, відповіді на запитання, ведення полеміки.
55. Публічний виступ перед аудиторією, відповіді на запитання, ведення полеміки.
56. Логічна перспектива тексту. Паузи і темп мовлення як технічні показники виразного мовлення і виразного читання.
57. Правила читання логічних пауз та розділових знаків. Читання тексту художнього твору.
58. Милозвучність української мови. Правила милозвучності.
59. Словники - джерело інформації. Класифікація словників. Словник української мови.

9. ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОЇ, САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ПІДСУМКОВИМ КОНТРОЛЕМ У ФОРМІ ЕКЗАМЕНУ/ ЗАЛІКУ

Денна форма навчання			
Поточний контроль			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на практичних заняттях			
1.1. Підготовка до практичних занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних занять	20
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виносяться на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять ¹	10
Виконання практичних завдань			
1.3. Підготовка публічного виступу, самопрезентації, реферату за заданою	Відповідно до розкладу занять	Обговорення матеріалів реферату (есе)	10

тематикою			
Разом балів за поточний контроль			40
Підсумковий контроль екзамен / залік			60
Всього балів			100

10. КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ (для іспиту / заліку)

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував публічний виступ за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у роботі;
- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував виступ за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у роботі;
- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Студент виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи та презентація публічного виступу;
- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Студент був присутній не на всіх заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи;
- «задовільно» / «зараховано» Е - від 60 до 63 балів. Студент був присутній не на всіх заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.
- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» FX – від 35 до 59 балів. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.
- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів. Студент не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	Відмінно	зараховано
82-89 (8-9)	B	Добре	
74-81(6-7)	C		

64-73 (5)	D	Задовільно	
60-63 (4)	E		
35-59 (3)	Fx	незадовільно	не зараховано
1-34 (2)	F		

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

- 1.Благун Н.М. Б63 Основи культури й техніки мовлення: навчально-методичний посібник для студентів І-ІІІ курсів спеціальності «Початкове навчання» / Н.М. Благун. – Івано-Франківськ, 2017. – 41 с
2. Динікова Л · Культура мовлення Навчальний посібник: навч. посібн. для студ. тех. спец. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2021. – 137 с
- 3.Дмитровський З. Є. Телевізійна журналістика : навч. посіб. / З. Є. Дмитровський. – Львів : Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2006. – 208 с
- 3.Єлісєнко Ю.П. Ораторське мистецтво: постановка голосу й мовлення : навч. посіб. К. : Атака, 2008. 204 с.
- 4.Кукуруза Н.В. Майстерність ведучого: Навчальний посібник [Текст] / Н.В.Кукуруза. – Івано-Франківськ, 2010. – 176 с. ISBN – 978–966–668–244–7.
- 5.Пентиліук М. І., Маруніч І. І., Гайдаєнко І. В. Ділове спілкування та культура мовлення. Навч. посіб.– К.: Центр учбової літератури, 2011. – 224 с. ISBN 9786110101820
- 6.Шевчук С. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник / С. В. Шевчук, І. В. Клименко. – 2-ге вид., випр. і допов. – Київ: Алерта, 2011. – 694 с.
7. Фенко М. Я. Основи культури і техніки мовлення. Навчально-методичний комплекс для студентів спеціальності “Початкова освіта” педагогічного інституту Волинського національного університету імені Лесі Українки, 2012. – 111 с.
- 8.Українська мова професійного спілкування: навч.посіб./ З.Мацюк, Н.Станкевич. – К.: Каравела, 2005. –

Допоміжна

1. Бондар О. І. Сучасна українська літературна мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія : навч. посіб. / О. І. Бондар, Ю.О.Карпенко та ін. – К. : ВЦ «Академія», 2006. – 368 с.
2. Гладішева А.О. Сценічна мова. Дикційна та орфоепічна нормативність. -Навч.посібник. 2 перевидання (доповнене до 1-го, 1996р.) /А.О.Гладішева; Міністерство культури і туризму України; Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І.К.Карпенка-Карого. – К.: 2011, СПД Верес О.І., ООО «Червона Рута-Турс», ISBN 987–966–9607–13–4, 268 с.
3. Орфоепічний словник української мови в 2 томах / Уклад. : М.М. Пещак та ін. К., 2008

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського: веб-сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua> (дата звернення: 25.08.2022).

2. Онлайн бібліотека. URL: <http://www.lib.com.ua> (дата звернення: 25.08.2022).
3. Безкоштовна бібліотека підручників. URL: <http://www.info-library.com.ua/books-book-149.html> (дата звернення: 25.08.2022).